

(Прес за РС, 13. 9. 2011)

Не разумијем због чега су на све стране дигли галаму на реису-ул-улему Мустафу Церића поводом изјаве да „и Бошњаци имају право на своју државу“. Не само да заиста имају то право него је он само наглас рекао оно што интимно прижељкују безмало сви његови сународници и истовјерници. Једини који је са политичког врха о томе отворено говорио прије Церића био је још прије рата стари Изетбеговић („Узећемо онолико колико моремо проспери тетно контролисати!“), и национално-вјерска база је то бурно поздрављала („Потпиши Алија не ка је и к`о авлија!“).

Када су били надомак тог циља у некој врсти кон/федерације три национална ентитета/републике (Лисабонски споразум), Американци су се сјетили да БиХ треба да буде мултикулти „лонац за таљење нација“ по узору на САД, а промерички Европљани су их слиједили тезом да би издвајање муслимана у Босни била порука Арапима у Француској, Турцима у Њемачкој, Пакистанцима у Британији и осталим европским муслиманима да и они затраже аутономију. Алији је прикричено да Запад неће подржати муслимански ентитет (фе дералну јединицу), него искључиво пројекат интегралне БиХ у којој ће Муслимани бити већина. Отуда је национално-вјерска СДА још током рата почела да глуми грађанску партију, а он лично да изиграва председника свих Босанаца и Херцеговаца. Млаћи и модернији Силајџић је Стејт департменту дјеловао увјерљивији у тој улози, али је својом агресивном унитарно-централистичком искључивошћу од тога пројекта још више удаљио иначе невољне српско-хрватске партнере.

Млаћи и модернији Силајџић је Стејт департменту дјеловао увјерљивији у тој улози, али је својом агресивном унитарно-централистичком искључивошћу од тога пројекта још више удаљио иначе невољне српско-хрватске партнере.

Лагумџија, као социјалдемократа, изгледао је као још боље кадровско рјешење, али је својим, колико дрским, толико и наивним, постизборним инжињерингом упрскао пројекат који сада не одбија само РС него и „ХБ“. Пошто је пројекат још једном поражен прије свега одлучношћу званичне Бањалуке, али и пасивном резистенцијом обесправљеног и пониженог западног Мостара, реис-ефендија Церић је послије двије деценије

дисциплинованог бошњачког колективног ћутања гласно актуелизовао стару алтернативу да и Бошњаци добију свој дио (ентитет, републику, државу, кон/федералну јединицу) у Босни. Његов захтјев за „трећим ентитетом“ потпуно је легитиман и подржали би га и Срби и Хрвати, а једини проблем је у томе што се протеже преко граница БиХ и залази у Рашку у Србији, гдје број Бошњака не прелази 120 хиљада, имају већину у свега три општине, а немају конститутивни статус.

Он полази од погрешне рачунице да би при тронационалном разграничењу у БиХ Бошњаци остали закинути. То јесте квантитативно, али не и квалитативно тачно. У највећим градским центрима на малом простору је концентрисано богатство (фабрике, трговине, банке, болнице, институти, хотели, аеродроми, итд.), а од неколико највећих градова Бошњаци су Дејтонским споразумом добили највише (Сарајево, Тузла, Зеница и пола Мостара), Срби – само Бањалуку и Добој, а Хрвати – једва пола Мостара. Упркос свему, понуда замјене РС за дио Санџака, коју реис-ефендија имплиците ставља пред Београд и Бањалуку у име Сарајева и Пазара не би требало априори одбацити.

Упркос свему, понуда замјене РС за дио Санџака, коју реис-ефендија имплиците ставља пред Београд и Бањалуку у име Сарајева и Пазара не би требало априори одбацити.

Не разумијем, такође, зашто су са свих страна дигли галаму на реиса што се мијеша у политику. Код муслиманских народа веза између цркве и државе није радикално прекинута и сматра се природним да је вјерски поглавар истовремено и највиши државни ауторитет, једнако као што и Куран регулише и свјетовни живот. Као што је шиитски ајатолах изнад предсједника, парламента и премијера, станболски султан је у босанском вилајету био истовремено и калиф, па је и сам Алија Изетбеговић слиједио исту схему. Политички ауторитет је стекао као борац за вјерске слободе у илегалној младомуслиманској организацији инспирисаној арапском „Муслиманском браћом“, погинуле борце муслиманске Армије БиХ називао је шехидима, односно страдалницима у борби за побједу ислама, за себе тврдио да уопште нема национално осјећање итд. Иако никад није биран за реиса, него за државног функционера, он је де факто био муслимански првосвештеник, који се по природи ствари бавио и политичким пословима и зато су за Алијиног живота најприје реис Селимоски, а потом реис Церић као вјерски поглавари били у његовој сјени и практично функционисали као наibu-реиси или замјеници за џамијске послове.

Изетбеговић, показује више политичког реализма него Харис и Златко са својим

интегралистичким фантазијама.

Тек после Изетбеговићевог одласка Церић успјешно ради на преузимању политичког лидерства, а муфтија Зукорлић је у три санџачке општине то већ успио. Али, у мјери у којој би своју специфичну предмодерну вјерску и политичку традицију смјестили у оквире само „своје авлије“ (ентитета, кантона, или друге кон/федералне јединице) то би за хришћански комшилук било сасвим прихватљиво, тим прије што Церић, као и раније А. Изетбеговић, показује више политичког реализма него Харис и Златко са својим интегралистичким фантазијама.

„Мали“ проблем је у томе што је реисов захтјев за муслиманском државом притиснуо аларм у Вашингтону и Бриселу, гдје и даље важи кредо: „Било каква муслиманска територија на аутономија постала би база тероризма!“ То показује како Запад лијепо мисли о својим бошњачким штићеницима у „грађанском“ Сарајеву, али и да РС треба да се припреми за до сада највећи талас унитарноцентралистичких притисака. Не треба искључити ни да су ИВЗ и СДП у дилу: еф. Мустафа одавно говори о „неким новим муслиманима“, а друг Златко о „неким лудим радикалима“ који ће зграбити власт у БиХ уколико не буде повјерена њему.